

TABULKY ROZVOJE DÍTĚTE PODLE VĚKU

Vývoj dítěte, ať již fyzických; psychických, poznávacích nebo řečových schopností, je rozdělován na určitá vývojová období, která začínají již před narozením. Je ovlivněn dědičnými předpoklady a vlivy vnějšími, především působením rodiny a okolí. Tabulky rozvoje dítěte jsou zaměřené na děti předškolního věku, tedy období od dovršení 3. roku života dítěte do jeho vstupu do školy. Období je charakterizováno pozoruhodnými změnami tělesných a pohybových funkcí, v poznávacích procesech, v citovém i společenském vývoji. Dochází ke změnám ve vývoji osobnosti dítěte. Období předškolního věku je označováno jako věk iniciativy.

Tělesný vývoj - očividně se mění tělesná konstituce dítěte, pohyby se nadále zdokonalují, jsou stále účelnější a závislejší na vědomí. Postupně by dítě mělo zvládat sebeobslužné činnosti. Rozvíjí se jeho jemná motorika, zejména souhrn drobného svalstva prstů. S rozvojem manuální schopnosti souvisí také zdokonalování konstruktivních schopností dítěte, které vyúsťují do speciálních druhů činností - konstruktivních her. V předškolním věku se intenzivně rozvíjejí všechny poznávací procesy.

Vnímání - je pro dítě předškolního věku ze všech poznávacích procesů nejdůležitější. Vnímáním získává informace o okolním světě a nejvíce se rozvíjí tím, co dítě subjektivně a bezprostředně upoutá, jeho vlastními prožitky.

Paměť - u dítěte předškolního věku funguje nejvíce mechanická paměť. Většinu toho, co dítě v tomto věku prožije a co z podnětů okolního prostředí přijme, je trvalé.

Fantazie - intenzivně se rozvíjí a dítě ji uplatňuje nejen při hrách, ale i v každodenních situacích.

Myšlení - nastává významný pokrok ve všech formách myšlení. Dítě má svůj vlastní názor na svět, má tendenci upravovat si realitu tak, aby pro něj byla srozumitelná a přijatelná. Myšlení v tomto období je útržkovité, nekoordinované, dítěti chybí komplexní přístup. Vlastní názor na svět vyjadřuje dítě prostřednictvím různých činností, např. kreslením, vyprávěním nebo hrou.

Hra je pro dítě předškolního věku nejpřirozenější činností. Poskytuje mu emocionální citové uspokojení a má neobyčejně velký význam pro jeho celkový rozvoj.

Dětská řeč je zpočátku vázaná na konkrétní situace. Nejprve se děti učí poznávat předměty, činnosti a jevy, posléze je také pojmenují. Vývoj slovní zásoby závisí na předchozích zkušenostech dítěte, pochopení situací a logických vztahů, teprve pak se jednotlivá slova stanou součástí slovní zásoby. Nejprve dítě slovům rozumí, ale ještě je aktivně nepoužívá - *pasivní slovní zásoba*.

Okruh slov, které dítě již používá v komunikaci - *aktivní slovní zásobou*.

Podle nového zákona o předškolním vzdělávání rozpracovaném Rámcovým programem pro předškolní vzdělávání dělíme rozvoj dítěte na jednotlivé oblasti:

- biologická oblast (dítě a jeho tělo)
- sociálně-kulturní oblast (dítě a společnost)
- psychologická oblast (dítě a jeho psychika)
- environmentální oblast (dítě a svět)
- interpersonální oblast (dítě a ten druhý)

Všechny sledované oblasti spolu úzce souvisí a vzájemně se prolínají. Zajištění zdravého vývoje a prospívání dítěte, jeho učení, socializace a společenská kultivace probíhá v postupných etapách, kterými musí každé dítě projít. Vývojové etapy nemohou být přesně časově ohraničené s ohledem na individuální možnosti, schopnosti a odlišnosti každého dítěte. Následující přehled činností, dovedností a znalostí by měl sloužit pouze **pro orientaci a inspiraci** rodičů a pedagogů. Měli by však mít na paměti, že dítě je samostatnou osobností a roste a vyvíjí se ne podle normativních tabulek, ale nesteriomerně podle osobnostních odlišností. Každé dítě je více talentované v určité oblasti, kterou zvládne lépe a rychleji, a jiná ho nebaví, pak ji zvládá hůř a déle. Úkolem rodičů a pedagogů je podchytit a rozvíjet zájem, nadání a pomoci s rozvojem tam, kde je dítě slabší. K tomu je třeba láskyplné rodinné prostředí, které vytváří nezbytný pocit bezpečí a jistoty.

Dítě 3 – 4 roky

ROZUMOVÝ ROZVOJ

V období okolo 3-3,5 roku dokáže dítě říct své jméno a jména svých sourozenců, zná již více než 1000 slov a začíná tvořit všeobecnější pojmy. Dokáže správně řadit slova ve větě, začíná tvořit souvětí. Poměrně zřídka však umí užívat některé předložky a spojky. Čím více se blíží k 4. roku života, tím více se podobá řeč z gramatického aspektu normě. Dokáže již tvořit některé protiklady, z paměti říká jednoduché básničky. Jeho slovní zásoba neustále roste a dítě umí utvořit i souvětí podřadná. Při vyslovování a také fonetické diferenciaci (tj. rozlišení jednotlivých hlásek sluchem) má ještě problémy, zvláště s hláskami, které jsou sluchově příbuzné, nebo se těžce vyslovují.

V tomto věku některé děti nastupují do mateřské školy a rodiče by je k tomu měli připravit. Adaptace na nové prostředí tak proběhne bez potíží a dítě bez přítomnosti matky citově nestrádá a začlení se do kolektivu vrstevníků. Pobyt dítěte v mateřské škole podporuje celkový rozvoj dítěte, zejména rozvoj řeči. V tomto období dítě často pátrá po příčinách jevů, které se mu snažíme přístupným způsobem vysvětlit v odpovědi na otázku "proč".

Dítě by mělo umět:

- S dohledem splnit jednoduchý, úkol
- Poznat a pamatovat si svoji značku a své místo v MŠ
- Umět pojmenovat osoby v rodině, v nejbližším okolí, bezprostředně vnímaná zvířata, rostliny, činnosti a jevy
- Postupně rozlišovat různé zvuky
- Snažit se zřetelně vyslovovat hlásky
- Snažit se srozumitelně vyjádřit svoje potřeby a přání
- Umístit různé předměty podle pokynů (na, do, v),
- Vkládat jednoduché předměty do otvorů tvarově shodných
- Ukázat, který z daných předmětů (objektů) je velký - malý
- Rozlišovat první, poslední, více, méně, stejně (všechny, žádný)
- Přiřazovat a porovnávat počet 1 a 2
- Přednášet říkadla za pomoci druhé osoby, později samo přirozeně přednést krátkou báseň

- Soustředěně vyslechnout krátký text
- S pomocí reprodukovat jednoduchý děj (pohádky)
- podle ilustrace ukázat a pojmenovat postavy z pohádky

Nezvládnou ještě samostatně, ale vést děti:

- K sestavování různých útvarů z kostek nebo stavebnic podle vlastní fantazie
- K udržování směru (pohybovat se z jednoho místa na předem určené místo a hledat různé možnosti přemístění)
- K přednesu krátkých básniček
- Pěstovat smysl pro rytmus veršů
- Seznamovat děti s klasickými českými pohádkami (Červená Karkulka, O veliké řepě, Hrnečku, vař, O Koblížkovi)
- Vést děti k chápání a rozlišování smyslu a obsahu slov (poslušný - neposlušný, dobro – zlo)
- budit v dětech sympatie ke kladné postavě
- seznámit děti s dramatickým uměním pomocí maňásků, náměty vybírat ze života dětí nebo z pohádek

TĚLESNÝ VÝVOJ

Podporovat správný růst a funkční vývoj, zabezpečovat dětem dostatek tělesné aktivity, klást důraz na každodenní pobyt dítěte venku, zvyšovat jeho odolnost a zdraví otužováním.

Provádět zdravotní cviky:

- dechová cvičení (nádech, zadržet dech, výdech, nádech nosem)
- vědomé uvolnění celého těla (hadrová panenka)
- procvičování a uvolňování svalstva celého těla, uvolňování ruky, zápěstí a prstů.

Dítě by mělo umět:

- plazit se pod nízkou překážkou
- přelézat nízké překážky a prolézat překážky slalomem
- zvládnout plynulou chůzi se správnými pohyby paží
- zvládnout chůzi s různými polohami paží
- při chůzi překračovat nízké překážky
- přebíhat k určenému cíli a vyhýbat se překážkám
- vystupovat po mírně šikmé ploše
- vyjádřit rytmizovanou chůzi v pochodovém rytmu
- skok snožmo do dálky z místa
- koulet a házet míčem v určeném směru při správném náprahu a mrštění paže horním obloukem
- správně držet a používat lžici a hrníček

Nezvládnou ještě samostatně, ale vést děti:

- k hygienickým návykům při umývání a utírání se do ručníku
- ke správnému používání záchodu
- používal kapesník
- oblékat a svlékat se, ukládat oděv a obuv na určené místo
- obout a vyzout botičky
- ukládat hračky na určené místo

MRAVNÍ A CITOVÝ VÝVOJ

- Upevňovat u dětí pocit bezpečí a jistoty
- Rozvíjet přiměřené sebevědomí s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem
- Rozvíjet a podporovat pozitivní zvláštnosti osobnosti dítěte
- Rozvíjet samostatnost (při manipulaci s předměty, při sebeobsluze)
- Podporovat radostné prožívání, chválit za úspěch a povzbuzovat při neúspěchu
- Postupně dodržovat základní pravidla chování a jednání:
 - neubližovat si navzájem
 - umět navázat kontakt s ostatními dětmi a posilovat radost dětí ze styku s ostatními (zejména u jedináčků)
 - podporovat vznik dětských přátelství, respektovat je a využívat je ve výchovném působení na děti
 - dodržovat zdvořilostní návyky (pozdravit, poděkovat, oslovit, poprosit a požádat)
 - upevňovat vztahy k rodičům a sourozencům
 - dbát na ochranu životního prostředí
 - dbát na bezpečnost (nebezpečí na silnici, elektrický proud, neznámí lidé, cizí psi)

ESTETICKÝ ROZVOJ

Hudební a pohybový projev

Dítě by mělo umět:

- spojovat zpěv s pohybem a hrou na dětské hudební nástroje
- společně s oporou o hlas dospělého zazpívat nejméně 3 popěvky říkadlového rázu
- snažit se o udržení daného tempa písně
- postupně zdokonalovat dodržování přesnějšího rytmu (procvičovat pomalé a rychlé tempo při chůzi, běhu a tanci)
- postupně rozlišovat základní dynamický kontrast: tiše - hlasitě v řeči, ve zpěvu i ve zvucích kolem nás

Výtvarný projev

- Podporovat a motivovat výtvarnou činnost, posilovat tvořivý proces, rozvíjet dětské představy, fantazii a tvůrčí aktivitu
- Nepotlačovat individualitu výtvarného projevu dítěte
- Důsledně sledovat a opravovat správné držení těla při práci u stolu, pozor na sklon papíru (obrácený sklon papíru u leváků), dbát na správné držení psacích potřeb a procvičovat uvolňování ruky, zápěstí a prstů
- Postupně doplňovat k lidské postavě důležité detaily (obličej, ruce, prsty)
- Vést děti k naznačení prostředí, ve kterém se děj odehrává
- Vést děti ke slovnímu vysvětlení děje a vzájemných vztahů
- Důsledně vést děti k dokončení práce

Dítě by mělo umět:

- spontánně kreslit podle vlastní volby
- slovně vyjádřit, co nakreslilo - kreslit na základě citových podnětů a vztahů (rodina, kamarádi, náš dům, zvířátka, hračky)
- kreslit na základě citového prožitku (zážitky z rodiny, z vycházek, z výletů, z pohádek)
- jednoduchou formou znázornit dopravní prostředky (auto, vlak, letadlo, loď)
- kreslit i silnějším grafickým materiálem (křídou, rudkou, pastelem) po celé ploše velkých formátů
- přejít od kresby k malbě (naučit děti zacházet se štětcem a barvou, nanášet barvu na celou plochu papíru, zapouštět barvy do sebe)
- přiměřeně zacházet s barvou, vyplňovat plochu mezi liniemi · malby štětcem hustou sytou barvou
- pomáhat při přípravě materiálu i při úklidu po malování

Modelování

- Rozvíjet u dětí prostorovou představivost a hmatový smysl
- Učit děti hravě zacházet s tvárným materiálem (mačkat ho, uštipovat, plácát, slepovat, hloubit, vytahovat bez nároku na ztvárnění určité představy)
- Učit děti zvládnout krouživý pohyb rukou při modelování koule

Dítě by mělo umět:

- Vytvářet váleček mezi dlaněmi a mezi dlaní a podložkou
- ohýbat okraje placky, vytvářet jednoduché předměty (misky; talíře, košíčky) vtlačováním, vytahováním a slepováním modelovacího materiálu

Dítě 4 – 5 let

ROZUMOVÝ VÝVOJ

Mezi 4. a 5. rokem by měl být řečový projev dítěte gramaticky správný a měl by již ovládat všechny slovní druhy. Stále přesněji dítě identifikuje barvy, často a ve větší míře začíná užívat "šikovnější" ruku, zejména při úkonech vyžadujících zručnost. Jestliže, dítě zjevně dává přednost levé ruce, nezasahujeme do přirozeného vývoje laterality a dítě nepřecvičujeme. Dítě již ovládá 1500-2000 slova pomocná slůvka ten, ta, to nahrazuje skutečnými názvy osob, zvířat a věcí. Při řeči stále více používá přídavná jména a slovesa. Pokud se týče výslovnosti, mohou ještě přetrvávat některé charakteristické nepřesnosti.

Dítě by mělo umět:

- Samostatně splnit jednoduchý úkol
- Znat své jméno a příjmení, věk a místo svého bydliště
- Znat jména kamarádů, dětí z MŠ a příjmení některých
- Pojmenovat místnosti, ve kterých se pohybuje
- Znat základní pravidla chování na ulici a správně reagovat na červený zelený signál semaforu

- Správně pojmenovat předměty denní potřeby, s nimiž přichází do styku, znát jejich typické vlastnosti a účel
- Umět srovnávat a rozlišovat rozměry a tvar předmětů, {dlouhý- krátký, velký – malý, větší - menší)
- Poznat a správně pojmenovat alespoň 3 květiny
- Umět rozlišit strom listnatý od jehličnatého
- Rozlišovat ovoce a zeleninu podle vzhledu a chuti
- Poznat, pojmenovat a rozlišit několik domácích a hospodářských zvířat, znát jejich užitek
- Poznat a pojmenovat některé ptáky zvířata žijící v lese, na poli, v ZOO a ve vodě
- Snažit se správně vyslovovat hlásky, umět mluvit šeptem, potichu, hlasitě
- Dobře znát 4-5 říkadel a uplatňovat je při hře, umět je výrazně přednášet společně s ostatními
- Pozorně vyslechnout celou pohádku, poznávat hrdiny pohádek a jejich vlastnosti
- Volně reprodukovat jednoduchý děj pohádky a pokusit se o jednoduchou dramatizaci s vystižením charakteru postav
- Rozlišovat kladné a záporné vlastnosti postav
- Popsat vzájemnou polohu dvou předmětů pomoci vztahu: je v - není v ... (v krabici, ve skříni)
- Umístit různé předměty podle pokynů: před, za, pod, nad, vedle, mezi, první, poslední
- Rozlišit a poznat tvary: kruh, čtverec, trojúhelník
- Sestavit různé jednoduché útvary podle skutečné předlohy i podle fantazie
- Stanovit vlastnost předmětu vzhledem k jinému (malý - větší - největší, krátký - delší - nejdelší, úzký - širší - nejširší)
- Srovnávat předměty pokládáním na sebe a přikládáním k sobě a určovat menší než, větší než, stejně velký
- Vytvářet cesty v prostoru a hledat cesty od jednoho bodu k druhému (vláček po kolejích)
- Ukázat předměty, které mají dané vlastnosti: barvu, tvar, velikost
- Vybírat ze skupiny předmětů a postupně vytvářet skupiny předmětů podle dané vlastnosti (všechny předměty červené barvy)
- Rozhodnout o pravdivosti či nepravdivosti tvrzení, postupovat od nejjednodušších k náročnějším formulacím (míč je červený - je to pravda?)
- Uspořádat danou skupinu a najít; co do skupiny nepatří
- Vytvořit skupinu předmětů v počtu do 4 prvků a porovnávat více, méně, stejně a sestavit číselnou řadu 1-4

Nezvládnou ještě samostatně, ale vést děti:

- Rozlišovat časové vztahy (ráno, poledne, večer), den a noc (je světlo - je tma}, dnes, včera a zítra
- Velkou pozornost věnovat tematice přírody
- Pozorovat s dětmi změny v přírodě a chápat typické znaky ročních období (jaro, léto, podzim, zima)
- Správně dýchat při řeči
- Pokud dítě použije gramaticky nesprávný tvar, neopravovat ho, ale zopakovat dítěti tvar správný
- Snažit se používat spisovnou češtinu a rozvíjet spisovné vyjadřování
- Zachovávat pravidla dialogu, zvykat si respektovat mluvčího (neskákat do řeči)
- Vést děti k postupnému rozlišování pravé a levé strany a orientaci nahoře - dole, v prostoru i na ploše papíru.
- Vést děti k pochopení slov: všechny, každý, žádný
- Při čtení pohádek vést děti k rozpoznání šikovnosti, moudrosti, vtipu, hlouposti, lenosti, lsti
- Využívat situací z pohádek nenásilným mravním poučením
- Pěstovat v dětech smysl pro humor

TĚLESNÝ VÝVOJ

Úkolem tělesné výchovy je zabezpečovat dětem dostatek tělesné aktivity, vést je ke správnému držení těla, správné chůzi, zdokonalovat běh, skok, házení a lezení. V pohybových hrách vést k radostnému a pohotovému procvičování obratnosti, rychlosti a postřehu, dbát na bezpečnost. Klást důraz na každodenní pobyt dítěte venku. Zvyšovat jeho odolnost a zdraví otužováním.

Dítě by mělo umět:

- Chodit vyrovnaně a plynule se správnými pohyby paží
- Chodit po šikmé ploše a zvýšené rovině {po lavičce)
- Chodit volně v prostoru s vyhýbáním, s orientací mezi překážkami, se změnami směru a délky kroku
- Chodit po schodech nahoru a dolů bez držení střídat nohy
- Chodit po špičkách - střídat běh a chůzi podle pokynů
- Zvládnout přeběh na 20 m k cíli - i ve dvojicích či trojicích
- Pohotově vyběhnout na smluvený signál
- Skoky na místě snožmo, z místa, s otočením
- Poskoky v podřepu, přes čáru, vpřed, vzad a vpravo, vlevo
- Přeskočit nízkou překážku z místa i při běhu
- Seskočit z vyšší roviny s dopomoci, později bez dopomoci na měkkou podložku
- Skok do dálky z místa i s rozběhem
- Plazení po břiše pod nízkou překážkou
- Plazení po lavičce v lehu na břiše s přitahováním rukou
- Přelézat vyšší překážky
- Prolézat tunelem po břiše i ve dřepu
- Koulet míčem k danému cíli ve dvojicích, po šikmé ploše, vyhazovat míč do výšky
- Házet míč do koše umístěného ve výši hlavy dítěte
- Pohotové přechody ze stoje do různých poloh podle povelu
- Stoj na jedné noze (krátká výdrž)
- Pokus o váhu s oporou
- Plynulé převaly (sudy), kotoul vpřed bez do pomoci
- Chodit ve 2/4 taktu (pochodový krok)
- Dodržovat změny tempa běhu podle hudby, změny směru běhu, střídat a zrychlovat chůzi a běh podle pokynů.

PRACOVNÍ ROZVOJ

Dítě by mělo umět:

- Samostatně používat kapesník
- Samostatně obout a vyzout botičky bez zavazování tkaniček (učit je zavazovat)
- Správně používat lžičku a postupně celý příbor
- Samostatně složit a uložit oblečení a botičky a další osobní předměty na určené místo protřepat polštářek a přeložit pokrývku
- Správně a bezpečně přenášet lehké předměty (dětské židličky, hračky)
-

Nezvládnou ještě samostatně:

- K samostatnému umylí a správnému užívání ručníku, k samostatnému česání
- K samostatnému používání záchodu, zacházení s toaletním papírem a splachovacím zařízením
- K samostatnému oblékání a svlékání, učil děti zapínat a rozepínat oblečení
- K samostatnému úklidu hraček a k udržování pořádku
- Postupně učil děti prostřít a uklidil stůl po jídle
- Zapojovat děti do úklidu (bytu, zahrady, hřiště...)
- Rozvíjet zručnost dětí při vytrhávání jednoduchých útvarů z papíru, nalepování, učil je jednoduché manipulaci s nůžkami
- Rozvíjet drobné svalstvo ruky při mačkání většího formátu papíru, skládání, překládání, zahnutí, přeložení růžku papíru
- Seznamovat děti s možnostmi tvořivé práce s různým materiálem
- Koordinovat činnost rukou a zraku při práci s drobným materiálem (navlékání korálků)
- Vést děti k tvořivé hře s konstruktivními stavebnicemi
- Zapojovat děti do péče a ošetřování rostlin doma i v přírodě
- Vést děti k péči o zvířátka doma i v přírodě

MRAVNÍ A CITOVÝ VÝVOJ

- Posilovat sebevědomí dítěte, jeho jistotu v chování a jednání ~ vést děti k péči o zdraví vlastní i ostatních, chránit se a ničím neohrožovat ostatní
- Vést děti ke zdvořilému chování vůči ostatním dětem i dospělým
- Podporovat iniciativu a pozitivní přednosti osobnosti dítěte, vytvářet soustavné podmínky k jejich rozvoji a uplatnění ~ motivovat a rozvíjet tvořivost dětí při hrách a ostatních činnostech
- Sledovat úroveň přizpůsobivosti dětí ve skupině, podřídit se zájmům většiny
- Postupně odstraňovat sobeckost dětí, prohlubovat žádoucí citové vztahy a charakterové vlastnosti (dětský optimismus, soucítění, potřeba sounáležitosti, lítost, důvěra)
- Vést děti k navazování kontaktů s dalšími dětmi a známými dospělými osobami pod dohledem blízké osoby
- Rozvíjet schopnost sebeovládání, zvyšovat nároky na ukázněnost
- Vést děti k cílevědomosti a trpělivosti při překonávání překážek
- Usilovat o samostatnost, nebojácnost, opatrnost, ohleduplnost, vytrvalost a rozhodnost při různých činnostech

Dítě by mělo umět:

- Zhodnotit pod vedením dospělého následky vlastního chování v jednoduchých situacích
- Vědomě dodržovat základní pravidla chování
- Domluvit se s ostatními, být zdvořilý k dětem i dospělým
- Přiměřeně vyjádřit vlastní potřebu, umět požádat o něco
- Postupně uplatňovat iniciativu v různých činnostech
- Přizpůsobit se režimu dne v mateřské škole a postupně chápat
- Význam některých činností (odpočinek po obědě)
- Zapojovat se do činností a umět se dorozumět ve skupině a postupně umět spolupracovat a vzájemně si pomáhat
- Správně reagovat na pokyn dospělého, příkaz, zákaz
- Přiměřeně dlouho se soustředit na jednu hru nebo činnost

- Udržovat pořádek ve věcech, hračkách a osobních potřebách a postupně pečovat o vlastní zevnějšek
- Postupně pomáhat v rodině s drobnými pracemi
- Postupně se zapojovat do přípravy rodinných oslava svátků, umět blahopřát

ESTETICKÝ ROZVOJ

Hudební a pohybový projev

- Vést děti ke snaze o čistý, rytmicky správný zpěv s pěknou výslovností, zpívat s oporou o hlas' dospělého či hudební nástroj, dbát na správné dýchání a přirozené tvoření tónu
- Rozvíjet základní repertoár říkadlových melodií a písní, podněcovat zpěvnost, spojovat u dětí zpěv s rytmizací pohybem i hrou na dětské hudební nástroje
- Upevňovat dovednost zazpívat v různém tempu s rozdílnou dynamikou

Dítě by mělo umět:

- Zpívat s menší oporou o hlas dospělého - ve skupině sólově
- S doprovodem zazpívat popěvky i říkadlové melodie ve dvou až třítónovém rozsahu
- Zazpívat 5-8 říkadlových melodií a 4-5 písní s vyššími nároky na intonační čistotu a rytmickou a dynamickou správnost
- Zpívat s nástrojovým doprovodem i bez doprovodu podle taktovacího gesta
- Využívat dětských bicích nástrojů při práci se slovy a textem
- Pohybově vyjádřit charakter skladby (pochod, ukolébavka) a reagovat pohybem na změnu hudebního doprovodu
- Poznávat hudební nástroje se kterými bylo seznámeno
- Poznat známou píseň podle předebrané melodie nebo zazpívaného úryvku

Výtvarný projev

Obohacovat a prohlubovat dětské představy pozorováním a rozvíjením vnímacích schopností; využívat k tomu různé přiměřené techniky a materiály

Dítě by mělo umět:

- Uvolněně kreslit podle vlastní volby i podle zadání
- Kreslit plynulým a odvážným grafickým pohybem, silnějším i slabším materiálem na různě velké formáty (křídou, uhlem, rudkou, pastelem, slabým fixem, tužkou)
- Graficky zaznamenávat pohyb zápěstí (uvolňování) - vertikální a horizontální linie a smyčky
- Při malování nanášet barvu a vybírat vhodné barvy
- Roztírat barevnou skvrnu prstem nebo dřívkem, hledat podobu věci ve vzniklém tvaru
- Otiskovat barevné skvrny přeložením papíru zapouštět barvu
- Pojednat celou plochu papíru technicky dokonalejší malbou s využitím velkých i malých štětců
- Při modelování zvládnout základní pracovní dovednosti mačkání, hnětení, válení, dělení na části
- Umět vyvinout stejnoměrný tlak při zpracování válečku mezi dlaněmi i mezi dlaní a podložkou a ke zploštění koule
- Vytvářet předměty vtlačováním palců do koule a vytahováním prsty (miska, hnízdo, hrneček, váza)
- Vytahovat drobné detaily z jednoho kusu hlíny (zobák nebo křídla ptáka, bodliny ježka)
- Vymodelovat zvířecí postavu, vystihnout tvar těla
- Vymodelovat lidskou postavu s důležitými detaily naznačenými vrypem, vytahováním nebo přilepením
- Vytvořit reliéf otiskováním předmětů, zdobit vrypem

Dítě 5 – 6 let

Toto období je obdobím přípravy na práci ve škole- tedy komplexně uskutečňovaného rozvoje po stránce **tělesné, rozumové, mravní, pracovní a estetické**. Příprava je nezbytná k dosažení úrovně, kterou vyžaduje základní škola, a rovněž k vyrovnání rozdílů mezi dětmi. Jsou dána určitá kritéria, která musí dítě před vstupem do školy zvládnout. Jedná se o soubor požadavků v oblasti tělesné, duševní i sociální. Školní zralost je ovlivněna úrovní rodiny i možnými zděděnými činiteli, popřípadě některými organickými postiženími dítěte. Školní zralost může posoudit psycholog, pokud usoudí, že dítě ještě nebude zvládat požadavky kladené na něho ve škole, doporučí rodičům odklad školní docházky.

ROZUMOVÝ VÝVOJ

V tomto období se mohutně rozvíjí poznávací procesy. Tj. vnímání, představy, pozornost, obrazotvornost, myšlení a paměť. Rozvíjí se jednoduché **myšlenkové procesy**- porovnávání, třídění, určování vztahů a souvislosti mezi předměty. V jazykové výchově se rozvíjí **slovní zásoba** dětí, zdokonaluje vyjadřování, gramatická a artikulační správnost řeči. Dochází k rozvoji základních matematických představ dětí a orientaci v prostoru.

Dítě dokáže zopakovat poměrně dlouhou větu, **spontánně počítat** (v číselné řadě do 6) a pojmenovat předměty kolem sebe, správně vysvětlit, nač se používají a vytvořit skupinu předmětů. Bez problémů dokáže vyprávět kratší příběh, téměř bez pomocných otázek. Má umět popsat situační děj na obrázku, vyjádřit samostatně, souvisle, srozumitelně a pokud možno gramaticky správně. V tomto období dítě již zvládá **správnou výslovnost většiny hlásek**, u některých dětí přetrvává nesprávná výslovnost, většinou nezvládají sykavky (c, s, z, č, š, ž) a vibranty (r, ř). v období zahájení školní docházky by dítě mělo používat při komunikaci okolo **3000 slov**, což odpovídá hranici potřebné k běžnému dorozumívání. Chápat i plnit složitější příkazy. Dítě aktivně používá všechny druhy slov v gramaticky správných tvarech. Užívá slova obecná i konkrétní a z konkrétních tvoří skupiny (podle tvaru, barvy, velikosti, účelu) a umí vyloučit ze skupiny nepatřící předmět.

Dítě by mělo umět:

- Znat své jméno, příjmení, věk, adresu bydliště a mateřské školy
- Vyjmenovat nejbližší členy své rodiny, vědět, kde pracují
- Znat jména a příjmení svých kamarádů a všech dětí ve třídě mateřské školy
- Znat příjmení svých učitelek v mateřské škole
- Pojmenovat všechny prostory doma i v mateřské škole, u lékaře v obchodě, na nádraží apod. a znát jejich účel
- Znat cestu z domova do mateřské školy a zpět, do obchodu, k lékaři
- Znat a umět pojmenovat nejdůležitější budovy v okolí bydliště a školy, navštívit základní školu a radostně očekávat vstup do školy
- Pohotově a správně reagovat na světelné signály, znát základní pravidla chování na ulici (rozhlédnout se před vstupem na vozovku, nezdržovat se na vozovce), znát dopravní značky pro chodce, uvědomovat zámožná nebezpečí na silnici
- Poznat a postupně se naučit používat dopravní prostředky, které se vyskytují v jeho okolí, naučit dítě nastoupit a vystoupit z dopravního prostředku, vést dítě k tomu, aby postupně umělo zakoupit a označit jízdenku
- Pojmenovat a znát účel dopravních prostředků, rozlišovat je podle místa jejich pohybu (na zemi, ve vodě, ve vzduchu)
- Sledovat práci dospělých, umět ji pojmenovat, vystihnout typické znaky pracovní činnosti, vědět, jakou práci vykonávají rodiče
- Doplnit si znalosti o práci dospělých v rodině a okolí, pozorovat práci dospělých, upevňovat kladný vztah k práci, umět šetrně zacházet s předměty, pozorovat činnost strojů při práci, seznámit se jejich funkcí a pomoci lidem

- V přirozených situacích, při hrách, při seznamování s prostředím budovy řešit přiměřené problémové situace – najít východ, určit možné cesty (řešení), určit nejkratší
- Poznat vlajku České republiky, znát hlavní město ČR, umět poznat na obraze prezidenta ČR
- Zapamatovat si až 5 pojmů, které byly před ním vysloveny (sluchová paměť), opakovat dvojverší, jednoduchou větu, souvětí, postupně rozšiřovat větu přidáváním dalších slov – dbát na přesné zopakování pojmů nebo děje krátkého příběhu po uplynutí 1 hodiny (dlouhodobá paměť)
- Zapamatovat si až 5 pojmů z obrázku (zraková paměť), určit předmět, který na obrázku přibyl nebo zmizel a najít rozdíly mezi 2 téměř stejnými obrázky
- Samostatně a tvořivě využívat různé hračky, konstruktivní hry a stavebnice, vytvářet složitější útvary podle předlohy i podle vlastní fantazie
- Správně pojmenovat předměty denní potřeby, s nimiž přichází do styku, znát některé jejich vlastnosti a účel a určit základní materiál, ze kterého jsou vyrobené
- Poznat a pojmenovat základní suroviny pro přípravu pokrmů, jejich původ
- Umět rozlišit jídla zdravá a nezdravá, chápat nezbytnost vitamínů, mléčných výrobků, ryb pro lidské zdraví, osvojit si zdravé stravovací návyky, dodržovat pravidelný stravovací režim
- Poznat a pojmenovat barvy a postupně rozlišovat jejich odstíny
- Poznat a pojmenovat barvy a postupně rozlišovat jejich odstíny
- Rozeznat a pojmenovat kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník, umět najít tyto tvary na obrázku i v prostoru kolem sebe a umět je porovnat
- Označovat rozměry a tvar předmětů (velké-větší-největší-kulaté-hranaté-špičaté)
- Správně pojmenovat časová období (ráno, dopoledne, poledne, odpoledne, večer, den, noc), postupně si osvojovat pojmy včera, dnes, zítra a roční období (jaro, léto, podzim, zima) a charakterizovat je 2-3 typickými znaky
- Postupně umět vyjmenovat názvů dnů v týdnu
- Rozlišovat charakteristické znaky počasí (je jasno, polojasno, zataženo, prší, sněží, hřmí, blýská se, bouřka, mrzne, duha), rozlišovat vítr (vánek, vichřice), rozlišovat stmívá se, zapadlo slunce, umět popsat, jaké počasí je právě dnes-nejméně 3 charakteristickými výrazy a nejméně 2 výrazy charakterizovat roční období, umět jednoduše vyjádřit, jak se mění příroda, ptáci, stromy, zvířata
- Poznat a správně pojmenovat alespoň 3 zahradní, 3 luční a 1 pokojovou rostlinu
- Bezpečně rozlišit stromy listnaté a jehličnaté, správně pojmenovat alespoň 2 listnaté a 1 jehličnatý a znát plody některých stromů (šiška, kaštan, žalud) a keřů (šípek)
- Poznat a pojmenovat základní druhy ovoce a zeleniny a umět je rozlišit podle vzhledu, chuti, vůně (seznamovat děti s významem ovoce a zeleniny pro zdraví)
- Vyjmenovat druhy jídla podle pořadí během dne a umět popsat, co obvykle jedí doma a v mateřské škole
- Poznat, pojmenovat a rozlišit několik domácích a hospodářských zvířat a jejich mláďata, znát základní vlastnosti a užitek těchto zvířat
- Poznat a pojmenovat některá volně žijící zvířata (zajíc, veverka, ježek, myš, žába), některé ptáky (holub, vrabec, kos), některý hmyz (mravenec, motýl, včela, moucha) a znát jejich typické znaky, hovořit o ochraně zvířat v přírodě
- Pojmenovat části lidského těla a na svém těle ukázat různé detaily (noha-stehno, koleno, lýtko, chodidlo, prsty), které části jsou zdvojené, která je jenom jedna, vyjmenovat nejméně 5 částí hlavy, pojmenovat prsty na ruce, používat řadové číslovky (první-pátý)
- Vyjádřit, co ho bolí a ukázat místo bolesti, chápat nutnost pomoci lékaře či zubaře, ukázněně se chovat u lékaře
- Samostatně obratně si čistit zuby a cápat smysl péče o zuby
- Znat základní pravidlo pro ochranu vlastního zdraví (správné stravování, dostatek vitamínů, vhodné oblečení, pobyt na čerstvém vzduchu, otužování, hygiena)
- Uvědomovat si existenci nevléčitelně nemocných a invalidních lidí ve společnosti, osvojit si ohleduplnost a schopnost zdvořile a ochotně nabídnout pomoc, stejně ochotně nabízet pomoc starým lidem
- Znat symbol pro označení invalidity
- Pojmenovat jednotlivé druhy a části oblečení

- Snažit se správně vyslovovat hlásky, umět mluvit šeptem, potichu, hlasitě
- Dobře znát 4-5 říkadel a uplatňovat je při hře, umět je výrazně přednášet společně s ostatními
- Pozorně vyslechnout celou pohádku, poznávat hrdiny pohádek a jejich vlastnosti
- Volně reprodukovat jednoduchý děj pohádky a pokusit se o jednoduchou dramatizaci s vystižením charakteru postav a zvolit vhodné oblečení a obutí podle počasí a podle různých příležitostí
- Postupně rozlišovat pravou a levou stranu vzhledem k vlastní osobě i vzhledem k jinému objektu
- Znat z vlastní zkušenosti vlastnosti písku, kamene, půdy, sněhu, ledu, vody a umět je správně rozlišit
- Rozpoznávat různé materiály (papír, textil, sklo, dřevo, kov, plast), umět je charakterizovat pomocí několika vlastností a na příkladech určit užití
- Znat a uvědomovat si nebezpečí ohně, elektrického proudu, nebezpečí na vozovce, nebezpečí možné otravy léky a nebezpečí od neznámého člověka
- Rozhodnout o pravdivosti a nepravdivosti tvrzení, postupně i v náročnějších formulacích, poznat nesmysl na obrázku
- Popisovat vzájemnou polohu dvou objektů pomocí příslovců místa (hned před, hned za, d, nad, vedle, mezi, vpřed, blíž, dál) i polohu objektů vzhledem k vlastní osobě, užívat termín první-poslední
- Řadit předměty a objekty podle velikosti (délky, šířky, výšky)
- Znázorňovat cesty v rovině, vyhledávat krátké a dlouhé, řešení labyrintů a postupně složitějších úkolů
- Používat číselnou řadu do 6 (event. 10) prvků, určovat více, méně, stejně, znát řadové číslovky

JAZYKOVÝ VÝVOJ

Cílem jazykové výchovy u dětí předškolního věku je osvojení základu spisovného jazyka v hovorové podobě.

Koncem předškolního období má být dítě schopné souvisle, správně a srozumitelně se vyjadřovat a dorozumívat se s dětmi i s dospělými. Pro úspěšnost jazykové výchovy je nezbytné působit na dítě v řečovém projevu výchovně doma i v MŠ.

- Systematicky rozšiřovat slovní zásobu dítěte o slova označující předměty, jevy a činnosti, s kterými přichází bezprostředně do styku, ale i o slova, kterými dítě vyjadřuje své představy, myšlenky, city a přání
- Vést děti k významově přesnému pojmenování známých předmětů, jevů, činností a vztahů mezi nimi
- Rozvíjet poznávání a užívání dvojice slov významově protikladných, slov souzvučných stejné formy, ale různého významu a slov nestejně znějících, ale stejného významu
- Vést ke stále častějšímu užívání všech slovních druhů aniž by tím utrpěla přirozenost dětského projevu
- Věnovat náležitou pozornost a péči správné výslovnosti a výraznosti řeči, ve spolupráci s logopedem usilovat o to, aby většina dětí dosáhla před vstupem do základní školy správné výslovnosti všech hlásek

Dítě by mělo umět:

- Aktivně a přirozeně navázat řečový kontakt s ostatními dětmi a dospělými
- Správně dýchat při řeči, zpěvu a pohybových činnostech
- Umět rozkládat slova na slabiky (využít rytmicizace), určit první a poslední slabiku, rozkládat slova na hlásky, určit první a poslední hlásku
- Správně vyslovovat postupně včetně hlásky a hláskové skupiny, umět rozlišit hlásky na začátku a později i na konci slova a před vstupem do základní školy dosáhnout správné výslovnosti, intonace, hlasitosti, tempa řeči, správného kladení větného a slovního přízvuku
- V souvislém řečovém projevu používat rozvíte věty a postupně jednoduchá souvětí

- Vytvořit opaky-protiklady a zdobněliny, rozpoznat význam slov souzvučných a nalézat další výrazy pro slova stejného významu
- Rozlišit čtený text s citovým zabarvením a zopakovat a předvést věty s citovým zabarvením (smutně, vesele, rozzlobeně)
- Rozumět vtipu, chápat význam humorného textu, vymyslet hádanku, chápat a utvořit jednoduchý rým
- Správně používat předložky, slovesa a skloňovat podstatná jména, užívat správný slovosled
- Umět odvodit množné číslo z jednotného (jeden pán-dva páni) a opačně (dva domy-jeden dům)
- Učit se v dialogu klást otázky a respektovat mluvčího
- Přednést 6-8 říkadel a využívat je při hrách
- Výrazně a kultivovaně přednést básničku
- Soustředěně poslouchat a vnímat čtený text, postupně umět porovnávat hrdiny pohádek a jejich vlastnosti, všímat si rozdílů mezi nimi
- Na postavkách z klasických pohádek se učit chápat mezilidské vztahy
- Vystihnout základní charakterové vlastnosti hrdinů televizních pohádek a hovořit o nich
- Reprodukovat myšlenkově složitější text pohádky čtené nebo zfilmované a porozumět mu
- Vypravovat krátký příběh podle obrázků, vypravovat vlastní zážitek
- Samostatně předvést dramatizaci pohádky, pohybově vyjádřit prožitek i náladu, pohybově i slovně charakterizovat postavu, určit kladné a záporné hrdiny
- Na základě volné improvizace s loutkou (hračkou, předmětem), samostatně zahrát krátkou hříčku
- Samostatně dramaticky dořešit nedokončený příběh nebo pohádku (podněcovat děti k hledání různých způsobů řešení)
- Samostatně vyprávět děj podle obrázkového seriálu
- Vnímavě poslouchat příběh s dětským hrdinou, umět porovnávat situace z příběhu s vlastními zážitky
-

TĚLESNÝ VÝVOJ

Cílem tělesné výchovy v předškolním období je připravit zdravé tělesně zdatné a pohybově schopné dítě, odolné a otužilé, které má všechny předpoklady pro úspěšný nástup do základní školy.

Úkolem předškolní tělesné výchovy je podporovat **správný růst dítěte**, **správné držení těla** správnou **chůzí**, vypěstování **základních pohybových dovedností**, **hygienických návyků** a s nimi souvisejících poznatků o zdraví

Proto je nezbytné dbát na **pravidelné každodenní cvičení**, rozhýbání a posilování svalstva celého těla v rozsahu 10-20 minut

Neopomenout dechová cvičení-nádech při pohybu (paží), výdech při návratném pohybu s vyslovením hlásky (šš, áá, hú). Nádech, zadržet dech, dlouhý výdech. Dbát na provedení nádechu nosem.

Zvládnout při relaxaci vědomé uvolňování celého těla, uvolňování končetin vytrásáním.

Klást důraz na **každodenní pobyt dítěte venku**-nejméně dvě hodiny (důvodem pro vypuštění pobytu venku jsou mráz pod -10°C, prudký déšť, vichřice, nebo smog.

v následujícím textu je uvedena chůze, běh, skok, lezení, házení a **chybí plavání, sáňkování a lyžování**. Tyto aktivity je nutné rozvíjet podle možností rodiny a mateřské školy.

V pohybových hrách vést děti k radostnému a pohotovému procvičování obratnosti, rychlosti a postřehu.

Dbát na bezpečnost, varovat děti před možným **nebezpečím** způsobeným úrazem, otravou, ohněm, elektrickým proudem, dopravním prostředkem či neznámým člověkem.

Vzhledem k růstovým zvláštnostem dětí ve věku do šesti let **nejsou přípustné cviky** jako: kotoul vzad, prostý vis, vzpor ,přetahy, hluboké bederní záklony (až do mostu), široké stoje rozkročné (až do provazu), skoky na tvrdou podložku, seskok do hloubky větší, než je míra od pasu dítěte na doskočiště.

Dítě by mělo umět:

CHŮZE

- Zvládnout chůzi se správným držením těla, umět chodit po šikmé a zvýšené rovině se změnami délky kroku
- Zvládnout chůzi v prostoru mezi překážkami, s překračováním překážek-samostatně i v zástupu
- Zvládnout plynulou chůzi po schodech i ve dvojicích-bez držení
- Provádět výstupy a sestupy na přiměřeném nářadí (žebřík, štafle, ribstol)
- Stoj na jedné noze-holubička (s výdrží min. 5 s)
- Samostatně rytmitovat čtvrté i osminové doby

BĚH

- Zvládnout běh za vedoucím dítětem (ve dvojicích, trojicích, v zástupu, v kruhu) určeným směrem i se změnami směru podle povelu, dobře se orientovat v prostoru
- Střídat běh a chůzi na zvukové a světelné signály (ve spojení se signály dopravními)
- Zvládnout vybíhání z dané mety, běh o závod z vysokého startu na 20 m(10 s), start z různých poloh

SKOK

- Zvládnout skoky snožmo s přípravou na odraz, hmoty podřepmo na místě i s výskokem
- Poskoky v dřepu, skoky jednož a skoky do stoje rozkročného, přeskoky nízkých překážek plynule za sebou v chůzi i v běhu
- Skok do výšky z místa i s rozběhem
- Seskoky z vyšší roviny (výška pasu dítěte) bez dopomoci na měkkou podložku
- Výskok s rozběhem na překážku
- Krok poskočný z místa i běh poskočný v daném rytmu
- Skok do dálky z místa i s rozběhem, také závodně
- Otáčení kolem osy skokem

LEZENÍ

- Lézt v podporu dřepmo v rovině na zvýšené ploše, vzad, stranou a po „třech“ (jedna paže nebo noha zdvižená)
- Plazení po břiše i na zádech pod nízkou překážkou, po rovné i šikmé lavičce
- Kotoul vpřed bez dopomoci-opakovaně

HÁZENÍ

- Vyhazovat míč do výšky pravou, levou i oběma rukama na cíl a do dálky horním obloukem
- Přihrávat obouruč ze vzpažení větším míčem
- Házení míčem na zem s chytáním

PRACOVNÍ ROZVOJ

Cílem pracovní výchovy je probuzení zájmu dítěte o pracovní činnost vlastní i ostatních lidí, rozvíjet pracovní činnost vlastní i ostatních lidí, rozvíjet pracovní schopnosti dítěte, vést je k trvalé pracovní aktivitě, která odpovídá možnostem a schopnostem dítěte.

Úkoly pracovní výchovy plní dítě během celého dne, zpočátku pod dohledem, postupně se stále více osamostatňuje a to zejména v sebeobsluze a v jednoduchých úklidových pracích.

Pracovní výchova prolíná a prostupuje úkoly rozumové výchovy, estetické, tělesné i mravní. Zahrnuje zejména oblast sebeobsluhy, úklidové práce, práce s materiálem, přírodninami, sestrojování, práce pěstitelské a chovatelské, práce v přírodě (úklid a ochrana životního prostředí).

Úkolem rodičů a pedagogů je rozvíjet pracovní aktivitu a zručnost, rozvíjet fantazii při práci s různým materiálem, pracovní aktivitou podporovat vůli, cílevědomost, soustředěnost a sebeovládání.

Dítě by mělo umět:

- Samostatně se umýt, učesat, používat záchod, toaletní papír a splachovací zařízení
- Samostatně používat kapesník
- Samostatně se obléknout, svléknout včetně zapínání a rozepínání oděvu (dbát na úpravu zevnějšku), skládat a ukládat oblečení, botičky a další věci na určené místo včetně uložení lůžkovin
- Samostatně se obout, vyzout, zavázat tkaničky na klíčky a rozvázat
- Používat celý příbor
- Správně umístit celý příbor na stůl a postupně umět prostřít na stůl (podložku, příbor, ubrousek, misku, skleničku), podílet se při přípravě výzdoby stolu při svátcích oslavách
- Skládat papír podle pokynů, dodržet přesný postup při skládání, samostatně nalepovat a stříhat papír nebo textil
- Rozvíjet samostatnost, zručnost, fantazii a uplatnit ji při vyváření složitějších staveb z písku a z hlíny
- Pomáhat při péči o květiny v bytě a rostliny v zahradě i v přírodě

MRAVNÍ A CITOVÝ VÝVOJ

Bohatý citový život v předškolním období je základem pro to, aby si dítě osvojilo potřebné prvky morálky a dovedlo žít ve společnosti druhých. Mělo představy o žádoucím a nežádoucím chování. Mravní výchovu lze členit do okruhů: **vztah dítěte k vlastní osobě, vztah k druhým a kolektivu, utváření charakterových vlastností.**

Úkolem prvního okruhu je samostatnost dítěte v sebeobslužných činnostech a rozvoj osobnosti dítěte, jeho směřlost ve společenském styku.

Úkolem druhého okruhu je vést děti k aktivnímu zapojování se do společných činností, k podřizování se požadavkům kladeným na celou skupinu. Podporovat navazování kontaktů dětí s jejich vrstevníky, rozvíjet schopnost vzájemné spolupráce a pomoci při různých činnostech. Zdůvodňovat a vyžadovat dodržování pravidel kolektivního chování.

Dítě by mělo umět:

- Samostatně splnit i náročnější úkol a zhodnotit výsledky vlastního jednání (co jsem udělal dobře, co špatně)
- Projevovat přim různých činnostech samostatnost, rozhodnost, nebojácnost, vytrvalost, otevřenost, pravdomluvnost, ohleduplnost, čestnost, soucit s někým
- Vědomě projevovat zdvořilé chování a vystupování (pozdravit, rozloučit se, přivítat se, blahopřát při různých příležitostech, umět věnovat dárek, přát dobrou chuť před jídlem, dobré ráno, dobrou noc, odpovědět na otázku)
- Trpělivě překonávat překážky
- Udržovat pořádek ve vlastních věcech, uklízet hračky, zajímat se o práce vykonávané doma i v MŠ a pomáhat podle svých možností
- Rozvíjet zájem dětí o práci, pěstovat kladný vztah ke školní práci, zejména smysl pro povinnost, odpovědnost, pracovitost, dokončení započaté práce, pomoc druhým a vážít s výsledků práce

ESTETICKÝ ROZVOJ

Estetická výchova účinně pomáhá formovat osobnost dítěte, působí na všechny sféry dětské psychiky. **Cílem estetické výchovy** je vypěstovat u dítěte schopnost a potřebu estetického prožitku i dovednost estetického sebevyjádření.

Estetickou výchovu členíme na **hudební, výtvarnou a literární**.

(znalosti a dovednosti z literární výchovy jsou uvedené ve sloupci rozumového rozvoje).

Hudební a pohybový projev

Dítě by mělo umět:

- Zpívat samostatně v menších skupinách i sólově, pohotově reagovat na dirigentská gesta (kdy začít, skončit, zpívat silně)
- Rozumět slovním podnětům vztahujícím se ke zpěvu (nahoru-dolů, výše-níže)
- Zpívat v rozsahu 5-6 tónů
- Zazpívat 4-5 říkadlových melodií a 5-8 písní výrazně, přiměřeně intonačně čistě, rytmicky a dynamicky správně
- Poznávat další méně známé hudební nástroje a rozlišit je podle poslechu
- Vyjádřit hudbu přirozeným, dětsky kultivovaným pohybem, vyjádřit stoupání nebo klesání melodie, náladu skladby, změnu tempa rytmu
- Poznat známé písně a skladby podle melodie
- Rozlišit pochod, tanec, ukolébavku, hudbu veselou, smutnou, slavnostní

Výtvarný projev

- Vést děti k estetickému vnímání a uspořádání prostředí, ve kterém žijí
- k výtvarnému vyjádření využívat různé materiály (písek, hlína, -větvičky, kamínky, kůra stromů, plody, plastové láhve, obaly)
- z vytrhaných či vystříhaných kousků barevných papírů či textilu seskupovat kompozice v podobě lidí nebo zvířat, nalepovat je (koláže)

Dítě by mělo umět:

KRESLENÍ

- Znázornit charakteristické rysy lidské postavy (dospělý, dítě, ježibaba), náladu (smích, pláč), prostředí a děj
- Znázornit charakteristické rysy zvířat v různých pozicích a v pohybu se vztahem k přírodě i s pozadím
- Výtvarně charakterizovat dopravní prostředky, pohádkové postavy, složitější dějové situace z okolí a z přírody
- Kreslit plynulým s odvážným grafickým pohybem bez křečovitosti různorodým materiálem
- Ovládat správné držení psacího a kreslicího náčiní
- Graficky zaznamenávat pohyb vycházející z dlaně a prstů
- Obloučky obrácené nahoru a dolů, vlnovky, ležaté osmičky

MALOVÁNÍ

- Zdokonalovat techniku malby, umět si rozvrhnout děj na ploše, zvolit správný druh štětce malovat pozadí
- Detailněji znázornit prostředí, děj, volit barvy podle atmosféry a nálady obrázku
- Rozfoukávat barevné skvrny brčkem, hledat podobu ve vzniklém tvaru

MODELOVÁNÍ

- Zpracovat větší kus modelovací hmoty při realizaci složitějšího námětu s vystižením charakteristiky tvaru lidského i zvířecího těla, jeho detailů v různých pozicích i pohybu
- Vymodelovat složitější dějovou situaci
- Používat špachtli a podložku a vyhlazovat spoje